

Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Ústav pedagogiky a sociálních studií

Zdeňka Dutkevičová
III. ročník – kombinované studium
Obor: pedagogika – sociální práce

**DOSTUPNOST BEZPLATNÉHO PRACONĚPRÁVNÍHO
PORADENSTVÍ VE ZLÍNSKÉM A JIHOMORAVSKÉM
KRAJI**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: JUDr. Zdenka Nováková, Ph.D.

Olomouc 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci *Dostupnost bezplatného pracovněprávního poradenství ve Zlínském a Jihomoravském kraji* vypracovala samostatně pod vedením JUDr. Zdenky Novákové, Ph.D. a uvedla v seznamu literatury všechny použité literární a odborné zdroje.

V Kroměříži dne 25. března 2011

vlastnoruční podpis autora

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Zdence Novákové, Ph.D. za cenné konzultace a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této bakalářské práce.

Dále bych ráda poděkovala pracovníkům úřadů práce za poskytnuté informace ohledně počtu vykonaných kontrol, které byly nezbytným podkladem pro zpracování statistického šetření.

I. ÚVOD.....	6
I. TEORETICKÁ ČÁST	8
1 Státní kontrola v oblasti pracovněprávních vztahů.....	8
1.1 Kontrolní činnost úřadů práce	8
1.2 Kontrolní činnost Státního odborného dozoru nad bezpečností práce a technických zařízení	9
1.3 Zřízení inspekce práce	10
1.4 Věcná působnost inspekce práce – kontrola dodržování pracovněprávních a dalších právních předpisů	11
1.5 Rozdělení kompetencí mezi oblastní inspektoráty práce a úřady práce	12
2 Orgány inspekce práce	12
➤ organizační výstavba.....	12
➤ kontrola dodržování pracovněprávních předpisů a kompetence správních úřadů	12
2.1 Státní úřad inspekce práce	13
2.2 Oblastní inspektoráty práce	13
2.3 Kompetence orgánů inspekce práce	14
3 Úřady práce.....	15
➤ organizační struktura.....	15
➤ činnosti a působnost.....	15
3.1 Vznik a organizace úřadů práce	15
3.2 Služby a činnosti úřadu práce	16
4 Srovnání organizační struktury úřadů práce Zlínského a Jihomoravského kraje (ÚP ZK a JMK) a Oblastního inspektorátu práce pro Jihomoravský a Zlínský kraj (OIP JMK a ZK)	19
4.1 Územní dostupnost útvaru kontroly	19
4.2 Úřední doba na útvaru kontroly.....	20
4.3 Personální obsazení útvarů kontroly	21
5 Statistické šetření provedených kontrol na území Zlínského a Jihomoravského kraje	21
➤ ÚP v letech 2002-2005	21
➤ OIP v letech 2005-2008	21
5.1 Úřady práce	22
5.2 Oblastní inspektorát práce	23
5.3 Vyhodnocení kontrolní činnosti	24
6 Analýza podnětů ke kontrole zaměstnavatelů	24
6.1 Způsob komunikace s inspektorátem	24
6.2 Zjištěná porušení právních předpisů.....	25
6.3 Výsledky šetření podnětů	25
7 Poradenská činnost v pracovněprávní oblasti.....	26
7.1 Poradenská činnost OIP	26
7.2 Poradenská činnost Českomoravské konfederace odborových svazů.....	27
7.3 Poradenská činnost ostatních subjektů	29
III. PRAKTICKÁ ČÁST	30
8 Pracovněprávní poradenství.....	30
8.1 Internetové poradenství	30

8.2	Nestátní pracovněprávní poradny	31
8.3	Státní pracovněprávní poradny	34
9	Výsledky dotazníkového šetření	37
9.1	Blok I. – všeobecné osobní údaje	37
9.2	BLOK II. – pracovněprávní oblast	39
10	Zhodnocení pracovněprávního poradenství ve ZK a JMK	43
IV.	Závěr	44

I. ÚVOD

Pracovněprávní poradenství je důležité pro většinou populaci naší společnosti. Na profesionálním poskytování tohoto poradenství mají jistě vliv odborné znalosti, pedagogické schopnosti a osobnostní vlastnosti poradců. Získané kompetence by si měli poradci neustále rozvíjet průběžným vzděláváním ve svém oboru.

Spokojenost v pracovním životě je cílem většiny lidí. Práce je důležitou podmínkou důstojné existence člověka, přináší mu nejen materiální prospěch, ale současně mu dává pocit seberealizace a společenské užitečnosti.

Pracovněprávní vztahy mezi zaměstnanci a zaměstnavateli jsou upraveny pracovněprávními předpisy, jako jsou:

- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce,
- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník,
- zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti,
- zákon č. 120/1999 Sb., kterým se upravují některé vztahy mezi odborovými organizacemi a zaměstnavateli,
- zákon č. 16/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání,
- zákon č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele,
- zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce.

V těchto zákonech jsou stanoveny práva i povinnosti zúčastněných stran.

Pracovněprávní problematika je velmi obsáhlá, jak množstvím souvisejících zákonů, tak i velkou variabilitou pracovních vztahů. Další rozšíření nastalo s přijetím nového zákoníku práce zákona č. 262/2006 Sb., který je postaven na principu – co není zakázáno, je dovoleno. Není to již relativně samostatný právní předpis, je totiž vázán na občanský zákoník.

V případech, kdy dochází k porušování pracovněprávních předpisů je pro poškozenou stranu nejdůležitější najít včasné a dostupné řešení vzniklé situace. Ministerstvo práce a sociálních věcí na svých webových stránkách radí občanům několik možností řešení.

- U zaměstnavatele, kde působí odborová organizace, je nejvhodnější požádat o pomoc odborový orgán. Tomu je v rozsahu stanoveném

zákonem dána pravomoc projednávat stížnosti zaměstnanců na výkon práv vyplývajících z pracovněprávních předpisů.

- Podat stížnost nadřízenému orgánu zaměstnavatele. Jedná se o orgán, který je podle zvláštních právních předpisů oprávněn vykonávat vůči zaměstnavateli řídicí působnost při plnění jeho úkolů a je oprávněn ze zjištěných porušení vyvozovat důsledky.
- Podat podnět ke kontrole orgánům státní správy, jedná se o oblastní inspektoráty práce (OIP) a úřady práce (ÚP).

OIP provádějí kontrolu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a kontrolu dodržování pracovněprávních předpisů v již existujících pracovněprávních vztazích.

ÚP provádějí kontrolu pracovněprávních vztahů předcházejících vzniku pracovního poměru, nelegálního zaměstnávání a insolvence.

OIP a ÚP mohou kontrolu na jim příslušném úseku provést, vyžadovat odstranění zjištěných nedostatků a za zjištěná porušení zaměstnavateli ukládat pokuty, avšak v žádném případě nemohou v rámci svých kompetencí řešit uspokojování individuálních nároků zaměstnanců vůči zaměstnavateli, včetně vymáhání pohledávek.

- Obrátit se na soud, neboť spory mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem o nároky z pracovního poměru projednávají a rozhodují pouze soudy.¹

Mezi prvotní činnosti poškozené strany, by mělo patřit, vyhledání pomoci ve formě pracovněprávního poradenství, prostřednictvím kterého dojde k potvrzení nebo vyvrácení domněnky, zda se jedná o porušení pracovněprávních předpisů, případně k návrhu možných variant řešení. Poradenství lze získat prostřednictvím:

- internetového poradenství,
- nestátních pracovněprávních poraden, jako jsou občanské a odborové poradny,
- státních pracovněprávních poraden, prostřednictvím OIP.

Kontrola pracovněprávních vztahů a poradenství v pracovněprávní oblasti úzce souvisí se spokojeností člověka v pracovním poměru, která se odráží na kvalitě našeho života.

¹ <http://www.mpsv.cz/cs/3836>

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Státní kontrola v oblasti pracovněprávních vztahů

V této kapitole bude vymezena kontrolní činnost státních orgánů v oblasti pracovněprávních vztahů, dle jakých právních předpisů je vykonávána a do čí působnosti patří.

1.1 Kontrolní činnost úřadů práce

V knize o Inspekci práce je uvedeno, že do 30.6.2005 spadala kontrolní činnost v oblasti pracovněprávních vztahů především do působnosti úřadů práce (dále jen ÚP). Pro účely této činnosti se za pracovněprávní předpisy považují právní předpisy o zaměstnanosti, zákoník práce, zákon o kolektivním vyjednávání, zákony upravující mzdy, platy a cestovní náhrady a zákon o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele. Od doby účinnosti nového zákona č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti byla kontrolní činnost státu v oblasti dodržování pracovněprávních předpisů výrazně změněna, i když její věcný rozsah se nezměnil. Týkal se kontroly dodržování pracovněprávních předpisů u zaměstnavatelů, s výjimkou pracovních podmínek, vyplývajících z právních předpisů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. V ustanovení §127 zákona bylo uvedeno, že pro účely tohoto zákona se za pracovněprávní předpisy považují právní předpisy o zaměstnanosti a právní předpisy, z nichž vznikají účastníkům práva nebo povinnosti z pracovněprávních vztahů. Zcela nově byla úřadům práce svěřena kontrola dodržování kolektivních smluv a vnitřních předpisů zaměstnavatelů v částech, ve kterých mohly být individuální nároky zaměstnanců, vyplývající z pracovněprávních předpisů upraveny ve vztahu k těmto předpisům výhodněji pro zaměstnance.

Přijetím zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce přešla s účinností od 1.6.2005 kontrolní činnost na inspekci práce, s výjimkou právních předpisů o zaměstnanosti a o ochraně zaměstnanců při insolventnosti zaměstnavatelů.²

Dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

(1) „Úřady práce kontrolují dodržování pracovněprávních předpisů u
a) zaměstnavatelů,

² Kolektiv autorů, *Inspekce práce a jiné kontroly u zaměstnavatelů*. Olomouc: Anag. 2009.

b) právnických a fyzických osob, které vykonávají činnosti podle tohoto zákona, zejména při zprostředkování zaměstnání a rekvalifikaci,
c) fyzických osob, kterým jsou poskytovány služby podle tohoto zákona,
(dále jen „kontrolovaná osoba“).

(2) Pro účely tohoto zákona se za pracovněprávní předpisy považují právní předpisy o zaměstnanosti a právní předpisy o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele.

(3) Úřady práce jsou dále oprávněny kontrolovat výši průměrného měsíčního čistého výdělku, a to v rozsahu potřebném pro stanovení výše podpory v nezaměstnanosti a podpory při rekvalifikaci.

(4) Oprávnění kontrolovat, zda cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy a zda ji vykonává v souladu s vydaným povolením k zaměstnání nebo zelenou kartou, jsou-li podle tohoto zákona vyžadovány, mají rovněž celní úřady. Pro účely kontroly podle věty první poskytuje ministerstvo způsobem umožňujícím dálkový přístup celním úřadům informaci o povoleních k zaměstnání vydaných úřady práce, a to v rozsahu uvedeném v § 92 odst. 3. Celní úřad informuje o provedených kontrolách úřad práce příslušný podle § 7 odst. 3 a v případě zjištění nedostatků předává tomuto úřadu práce podklady pro zahájení správního řízení o uložení pokuty.

(5) Oprávnění kontrolovat, zda rekvalifikační zařízení uvedené v § 108 odst. 2 písm. a) realizuje akreditovaný vzdělávací program v souladu s udělenou akreditací, má Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Postup při provádění této kontroly se řídí zvláštním právním předpisem.

(6) Kontrolní oprávnění jiných orgánů podle zvláštních právních předpisů tím nejsou dotčena.³

1.2 Kontrolní činnost Státního odborného dozoru nad bezpečností práce a technických zařízení

Dále je v knize o inspekci práce uvedeno, že do 30.6.2005 vykonávali kontrolní činnost nad bezpečností práce a technických zařízení a nad některými pracovními podmínkami zaměstnanců orgány státního odborného dozoru. Těmito

³ MPSV ČR, *Právní předpisy o zaměstnanosti*. 2009, s.90-91

orgány byly Český úřad bezpečnosti práce a inspektoráty bezpečnosti práce. Kontrolní činnost u zaměstnavatelů v zásadě prováděly tyto územní inspektoráty. Oblast kontroly byla zaměřena na:

- předpisy k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení
- předpisy stanovící pracovní podmínky, zejména předpisy o způsobu zaměstnávání žen a mladistvých, o pracovní době, o noční práci a práci přesčas.

Inspektoráty bezpečnosti práce se zúčastňovaly též vyšetřování příčin pracovních úrazů, provozních nehod, poruch technických zařízení a technických příčin průmyslových otrav a nemocí z povolání, popřípadě uvedené příčiny vyšetřovaly.

1.3 Zřízení inspekce práce

Cílem zřízení inspekce práce bylo odstranit rozdělení kontrolní činnosti správních úřadů státu tak, jak existovalo do 30. 6. 2005. Byla odstraněna dvojkolejnost, která se projevovala především v oblasti kontroly pracovních podmínek zaměstnanců. Byl tak vytvořen státní orgán, který má obdobnou působnost, jako je tomu i v řadě jiných zemí Evropské unie.

Nedostatky jsou v organizaci inspekce práce:

- sídlo Státního úřadu inspekce práce (dále jen SUIP) je v Opavě, což vede k mimořádným požadavkům na organizaci chodu této centrály,
- organizační výstavba oblastních inspektorátů práce (dále jen OIP) je postavena na bázi dřívějších inspektorátů bezpečnosti práce, tj. na krajském členění státu a to ještě do působnosti inspektorátu spadá vždy území dvou krajů.

Zaměstnavatelům a zaměstnancům se vzdálilo poskytování metodické pomoci v oblasti základních informací a poradenství, týkající se ochrany pracovních vztahů a podmínek. Zaměstnavatelé, kteří takové poradenství potřebují, jsou převážně malé firmy, často zaměstnavatelé – fyzické osoby, ale rovněž zaměstnanci. Ti to mají na oblastní inspektorát práce i jeho dislokovaná pracoviště v krajských městech často velmi daleko.⁴

⁴ Kolektiv autorů, *Inspekce práce a jiné kontroly u zaměstnavatelů*. Olomouc: Anag. 2009.

1.4 Věcná působnost inspekce práce – kontrola dodržování pracovněprávních a dalších právních předpisů

Dle zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, §3 odst. 1 „*Úřad a inspektoráty kontrolují dodržování povinností vyplývajících z*

- a) právních předpisů, z nichž vznikají zaměstnancům, příslušnému odborovému orgánu nebo radě zaměstnanců nebo zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci práva nebo povinnosti v pracovněprávních vztazích, včetně právních předpisů o odměňování zaměstnanců, náhradě mzdy nebo platu a náhradě výdajů zaměstnancům, s výjimkou právních předpisů o zaměstnanosti a právních předpisů o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatelů,*
- b) právních předpisů stanovujících pracovní dobu a dobu odpočinku,*
- c) právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce,*
- d) právních předpisů k zajištění bezpečnosti provozu technických zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví a právních předpisů o bezpečnosti provozu vyhrazených technických zařízení,*
- e) právních předpisů o zaměstnání zaměstnankyň, mladistvých zaměstnanců, zaměstnanců pečujících o děti, jakož i zaměstnanců, kteří prokázali, že převážně dlouhodobě pečují o fyzickou osobu, která se podle zvláštního právního předpisu (podle § 8 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách) považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II. (středně těžká závislost), ve stupni III. (těžká závislost) nebo ve stupni IV. (úplná závislost),*
- f) právních předpisů upravujících výkon umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti dětmi.“⁵*

Právní předpisy uvedené v písmenech a), b), c) a e) jsou předpisy pracovněprávními.

⁵ Zákon č.251/2005, o inspekci práce. ÚZ – úplné znění, číslo 757. 2009, s 200

1.5 Rozdělení kompetencí mezi oblastní inspektoráty práce a úřady práce

Internetový zdroj www.bozpinfo.cz uvádí jednoduché a srozumitelné rozdělení kompetencí mezi OIP a ÚP.

- Úřady práce kontrolují dodržování zákona o zaměstnanosti a zákona o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele. Zabývají se nelegálním zaměstnáváním, diskriminací zájemců o zaměstnání z jakýchkoliv důvodů. Jednoduše řečeno - úřady práce se zabývají vztahy, které předcházejí pracovnímu poměru a nelegálním zaměstnáváním.
- Oblastní inspektoráty práce kontrolují dodržování právních předpisů mimo jiné v oblastech uzavírání, změn a ukončování pracovního poměru, pracovní doby, doby odpočinku, dovolené, překážek v práci, mzdy nebo platu, náhrady mzdy nebo platu, náhrady cestovních výdajů, zaměstnávání žen a mladistvých, dodržování kolektivních smluv a vnitřních předpisů a samozřejmě nadále i v oblasti bezpečnosti práce. Dále je v jejich kompetenci kontrola dodržování právních předpisů upravujících povolenou činnost dětí a dodržování zákazu dětské práce. Jednoduše řečeno – oblastní inspektoráty se zabývají porušováním povinností vyplývajících z pracovního poměru.⁶

2 Orgány inspekce práce

- **organizační výstavba**
- **kontrola dodržování pracovněprávních předpisů a kompetence správních úřadů**

Autoři knihy Inspekce práce uvádějí, že orgány inspekce práce byly zřízeny jako kontrolní orgány na úseku ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek, jsou to:

- Státní úřad inspekce práce
- Oblastní inspektoráty práce

⁶ http://bozpinfo.cz/rady/nejcastejsi_dotazy/o_inspekci_prace_nzp070101.html

2.1 Státní úřad inspekce práce

SUIP je ústředním orgánem inspekce práce řízeným Ministerstvem práce a sociálních věcí. Řídí oblastní inspektoráty práce, je vůči nim nadřízeným služebním úřadem v organizačních věcech státní služby a služebních vztazích zaměstnanců vykonávajících ve správních úřadech státní správu jako službu, kterou Česká republika poskytuje veřejnosti, odborně je vede a poskytuje jim technickou pomoc. SUIP sídlí v Opavě a některé své činnosti má soustředěny na odloučeném pracovišti v Praze. V jeho čele stojí inspektor jmenovaný ministrem práce a sociálních věcí.

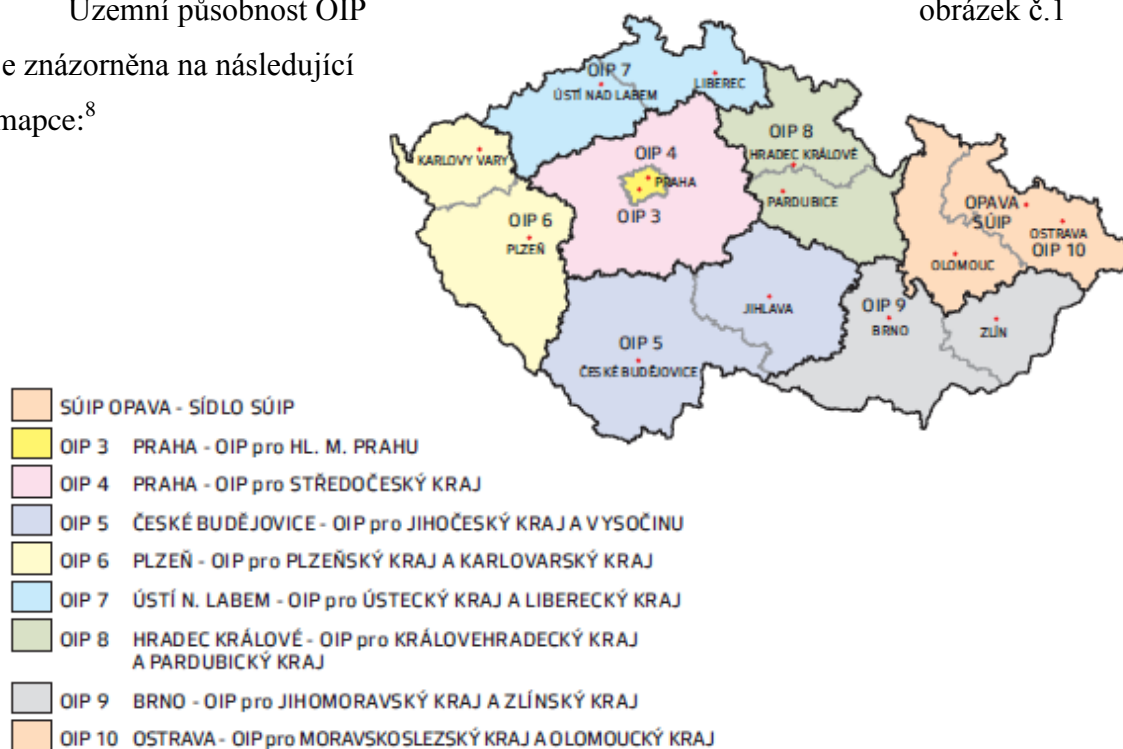
SUIP vznikl transformací Českého úřadu bezpečnosti práce, který byl zákonem o inspekci práce zrušen.

2.2 Oblastní inspektoráty práce

OIP byli zřízeni na úrovni bývalých krajů, v návaznosti na přílohu k zákonu o státním odborném dozoru nad bezpečností práce, tj. s umístněním a územními obvody shodnými s dřívějšími inspektoráty bezpečnosti práce.⁷

Územní působnost OIP je znázorněna na následující mapce:⁸

obrázek č.1

⁷ Kolektiv autorů, *Inspekce práce a jiné kontroly u zaměstnavatelů*. Olomouc: Anag. 2009.

⁸ MPSV ČR, *Inspekce práce v ČR*. 2009, s. 23

Jak je vidět zajišťují tyto kontrolní orgány svoji činnost vždy na území dvou krajů. Vedle sídla v jednom krajském městě mají oblastní inspektoráty práce ještě regionální kancelář v dalším krajském městě. V každém okrese v rámci své působnosti mají pak oblastní inspektoráty práce umístěno ještě tzv. konzultační místo, v němž poskytují ve vymezených dnech a úředních hodinách zaměstnancům a zaměstnavatelům základní informace a poradenství týkající se ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek.

2.3 Kompetence orgánů inspekce práce

V knize o Inspekci práce jsou dále objasněny kompetence a činnosti SUIP a OIP na úseku kontroly.

- **plánování a výkon kontroly**

SUIP zpracovává pro každý kalendářní rok Roční program kontrolních akcí. Na základě tohoto programu a podnětů ze strany třetích osob vykonávají orgány inspekce práce kontrolu. O plnění svých úkolů zpracovávají jednotlivé oblastní inspektoráty práce zprávy, které předkládají ústřednímu orgánu. Ten na jejich základě vydává Roční souhrnnou zprávu o výsledcích kontrolních akcí.

- **ukládání opatření k odstranění kontrolou zjištěných nedostatků a kontrola plnění těchto opatření**

Odstranění kontrolou zjištěných nedostatků je cílem každé kontroly. Za tím účelem mají orgány inspekce práce právo vyžadovat po kontrolovaných osobách podání písemné zprávy o opatřeních přijatých k odstranění zjištěných nedostatků a kontrolovat jejich plnění.

- **rozhodování a přezkum ve správním řízení**

Orgány inspekce práce jsou zároveň správními orgány ve smyslu správního řádu a vedou správní řízení ve věcech, kde to zákon o inspekci práce předpokládá.

- **předkládání podnětů ke zlepšení právní úpravy, osvěta**

SUIP předkládá ministerstvu podněty ke zlepšení právní úpravy týkajících se právních předpisů, které jsou orgány inspekce práce oprávněny kontrolovat. Dále spolupracuje s jinými orgány, včetně sociálních partnerů, na programech osvěty o ochraně pracovních úrazů a pracovních podmínek. Jednou z jejich forem je

internetová prezentace tzv. informačních letáků (např. na téma odměňování za práci, poskytování cestovních náhrad, zaměstnavatel nevyplatil zaměstnanci mzdu) a vydávání čtvrtletníku nazvaného Zpravodaj.⁹

- **poradenská činnost**

„Součástí prevence je též bezúplatné poskytování základních informací a poradenství týkajících se ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek, které jsou směřovány jak k zaměstnavatelům, tak k zaměstnancům. Takto koncipované vymezení jedné činnosti orgánů inspekce práce odpovídá požadavkům, které vyplývají z úmluv Mezinárodní organizace práce. Ty totiž poskytování odborných rad a informací označují za jeden z úkolů, resp. účelů, soustavy inspekce práce.“¹⁰

- **pracovní úrazy a rizika práce, provoz informačních systémů**
- **projektová dokumentace, povolování staveb¹¹**

3 Úřady práce

- **organizační struktura**
- **činnosti a působnost**

ÚP realizují státní politiku zaměstnanosti, jejich prostřednictvím jsou uplatňovány nástroje politiky zaměstnanosti. V této kapitole si objasníme, o které nástroje se jedná. V úvodu jsou uvedeny zákony, kterými byly ÚP zřízeny a vymezeno jejich organizační členění.

3.1 Vznik a organizace úřadů práce

V publikaci Služby zaměstnanosti a trhu práce je uvedeno, že ÚP byly zřízeny Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky na základě zákonného opatření České národní rady č. 306/1990 Sb., o zřízení úřadů práce.

ÚP jsou řízeny sekci politiky zaměstnanosti a trhu práce, která je organizačním útvarům Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.

⁹ Kolektiv autorů, *Inspekce práce a jiné kontroly u zaměstnavatelů*. Olomouc: Anag. 2009.

¹⁰ Kolektiv autorů, *Inspekce práce a jiné kontroly u zaměstnavatelů*. 2009, s. 45

¹¹ Kolektiv autorů, *Inspekce práce a jiné kontroly u zaměstnavatelů*. Olomouc: Anag. 2009.

Dnem 1.1.2001 podle ustanovení § 51 odst. 1 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, se úřady práce staly organizační složkou státu. Vybaveny jsou právní subjektivitou. Jejich sídla a územní obvody jsou totožné se sídly a územními obvody okresů. V současné době je na našem území 77 úřadů práce, pro lepší dostupnost služeb občanům zřídily úřady práce pobočky a stálá detašovaná pracoviště.

Územní působnost ÚP je znázorněna na následující mapce:¹²

obrázek č.2

3.2 Služby a činnosti úřadu práce

Internetový zdroj www.portal.mpsv.cz uvádí následující obecné informace o činnosti ÚP. V rámci své působnosti ÚP zpracovává koncepci vývoje zaměstnanosti, soustavně sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce a přijímá opatření na ovlivnění poptávky a nabídky práce ve svém správním obvodu. Správní obvody úřadů práce jsou shodné s územními obvody okresů, svou působností pokrývají rozlohu celé České republiky a poskytují své služby pro veřejnost bezplatně.

Všem občanům úřad práce poskytuje informace, které se týkají

- volných pracovních míst v České republice a zemích EU
- situace na trhu práce v České republice a zemích EU
- podmínek zaměstnání v zahraničí
- možností dalšího vzdělávání

¹² MPSV ČR, *Služby zaměstnanosti a trhu práce*. 2009.

poskytuje poradenské služby pro

- volbu povolání
- volbu rekvalifikace
- zprostředkování vhodného zaměstnání

Osobám se zdravotním postižením

- zabezpečuje pracovní rehabilitaci
- může poskytnout příspěvek na vytvoření a provoz chráněného pracovního místa
- poskytuje poradenské služby pro volbu povolání osob se zdravotním postižením

Uchazečům o zaměstnání

- poskytuje služby týkající se zprostředkování vhodného zaměstnání
- vyplácí podporu v nezaměstnanosti a podporu při rekvalifikaci
- může zabezpečit rekvalifikaci z důvodu uplatnění na trhu práce
- může poskytnout příspěvek na zřízení společensky účelného pracovního místa na výkon samostatné výdělečné činnosti

Uchazečem o zaměstnání je osoba, která osobně požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání úřad práce, v jehož správním obvodu má trvalé bydliště a je úřadem práce zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání.

Zájemcům o zaměstnání

- poskytuje služby spojené se zprostředkováním vhodného zaměstnání
- může zabezpečit rekvalifikaci z důvodu uplatnění na trhu práce

Zájemcem o zaměstnání je osoba, která požádá o zařazení do evidence zájemců o zaměstnání za účelem zprostředkování zaměstnání. Může se zaevidovat na kterémkoliv úřadu práce na území České republiky.

Zaměstnavatelům

- poskytuje poradenské a informační služby v oblasti pracovních příležitostí
- vyhledává vhodné uchazeče a zájemce o zaměstnání na volná pracovní místa
- poskytuje informace a poradenství v problematice zaměstnávání osob se zdravotním postižením

- poskytuje příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením a spolupracuje při vytváření pracovních míst a vytváření pracovních podmínek pro osoby se zdravotním postižením
- může poskytnout v rámci aktivní politiky zaměstnanosti
 - příspěvek na vytvoření místa v rámci veřejně prospěšných prací
 - příspěvek na společensky účelná pracovní místa nebo na zapracování
 - příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program
 - příspěvek na vytvoření chráněného pracovního místa nebo chráněné pracovní dílny
 - příspěvek na provoz chráněného pracovního místa nebo na provoz chráněné pracovní dílny
 - úhradu nákladů rekvalifikace prováděné v zájmu zachování pracovních míst a dalšího pracovního uplatnění jejich zaměstnanců
 - úhradu nákladů na přípravu k práci osob se zdravotním postižením v rámci jejich pracovní rehabilitace

Cizincům

- uděluje povolení k výkonu zaměstnání v České republice

Cizincem pro účely zaměstnávání je fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, občanem Evropské unie ani jeho rodinným příslušníkem.

Ostatní činnosti ÚP

- zabezpečuje a podporuje projekty a opatření v oblasti trhu práce
- **vykonává kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti**
- povoluje výkon umělecké, kulturní, sportovní nebo reklamní činnosti dítěte
- sleduje a kontroluje plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením
- zabezpečuje mzdové nároky zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, dle zákona o insolvenční
- přijímá a zajišťuje vyřízení stížností občanů v rámci své působnosti
- rozhoduje, zda jde o osobu zdravotně znevýhodněnou¹³

¹³ http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/cinnosti_up

4 Srovnání organizační struktury úřadů práce Zlínského a Jihomoravského kraje (ÚP ZK a JMK) a Oblastního inspektorátu práce pro Jihomoravský a Zlínský kraj (OIP JMK a ZK)

Srovnáním územní dostupnosti, úřední doby a personálního obsazení ÚP ZK a JMK s OIP JMK a ZK získáme přehled dostupnosti poskytovaných služeb pro občany.

4.1 Územní dostupnost útvaru kontroly

V tabulkách č. 1, č. 2 a č. 3 jsou uvedeny data z internetového zdroje www.portal.mpsv.cz a interního materiálu OIP JMK a ZK.

tabulka č. 1

ÚP ZK a JMK	OIP JMK a ZK
Brno-město	Brno
Brno-venkov	Zlín
Blansko	Blansko
Břeclav	Břeclav
Hodonín	Hodonín
Vyškov	Kroměříž
Znojmo	Uherské Hradiště
Zlín	Valašské Meziříčí
Kroměříž	Vyškov
Uherské Hradiště	Znojmo
Vsetín	

Z výše uvedené tabulky můžeme zjistit, že územní dostupnost pracovišť ÚP a OIP je téměř shodná. Rozdíly jsou pouze v pracovištích v Brně, kde ÚP má 2 pracoviště a OIP pouze jedno a pracovištích v okrese Vsetín, kde ÚP má pracoviště přímo ve Vsetíně a OIP má své pracoviště ve Valašském Meziříčí.

4.2 Úřední doba na útvaru kontroly

tabulka č. 2

ÚP ZK a JMK		OIP JMK a ZK	
pracoviště	úřední doba	pracoviště	úřední doba
Brno-město	Po 8:00 – 17:00	Brno	Po 8:00 – 17:00
	St 8:00 – 17:00		St 8:00 – 17:00
Brno-venkov	Po 8:00 – 17:00	Zlín	St 8:00 – 17:00
	St 8:00 – 17:00		
Blansko	Po 8:00 – 17:00	Blansko	St 8:00 – 15:00
	St 8:00 – 17:00		
Břeclav	Po 8:00 – 17:00	Břeclav	St 8:00 – 15:00
	St 8:00 – 17:00		
Hodonín	Po 8:00 – 17:00	Hodonín	St 8:00 – 15:00
	St 8:00 – 17:00		
Vyškov	Po 8:00 – 17:00	Kroměříž	St 8:00 – 15:00
	St 8:00 – 17:00		
Znojmo	Po 8:00 – 17:00	Uh. Hradiště	St 8:00 – 15:00
	St 8:00 – 17:00		
Zlín	Po 8:00 – 17:00	Val. Meziříčí	St 8:00 – 15:00
	St 8:00 – 17:00		
Kroměříž	Po 8:00 – 17:00	Vyškov	St 8:00 – 15:00
	St 8:00 – 17:00		
Uh. Hradiště	Po 8:00 – 17:00	Znojmo	St 8:00 – 15:00
	St 8:00 – 17:00		
Vsetín	Po 8:00 – 17:00		
	St 8:00 – 17:00		

Rozdíly lze však zaznamenat v úřední době, kterou instituce poskytují občanům pro možnost osobní návštěvy či telefonického kontaktu. Všechna pracoviště úřadů práce jsou přístupná pro podání podnětu ke kontrole každé pondělky a středy na rozdíl od pracovišť inspektorátu práce, který je přístupný

ve stejnou dobu pouze v Brně, ostatní pracoviště mají vyhrazeny pro styk s veřejností pouze středy.

4.3 Personální obsazení útvarů kontroly

tabulka č. 3

ÚP ZK a JMK		OIP JMK a ZK	
pracoviště	počet kontrolorů	pracoviště	Počet kontrolorů
Brno-město	6	Brno	3
Brno-venkov	3	Zlín	1
Blansko	3	Blansko	0,5
Břeclav	5	Břeclav	2
Hodonín	5	Hodonín	1
Vyškov	2	Kroměříž	1
Znojmo	3	Uh. Hradiště	1
Zlín	3	Val. Meziříčí	1
Kroměříž	2	Vyškov	1
Uh. Hradiště	3	Znojmo	1
Vsetín	3		
celkem ¹⁴	38	celkem ¹⁵	12,5

Přestože v rámci celé České republiky v roce 2005 delimitací přešli z úřadů práce někteří pracovníci kontrolních oddělení na inspektoráty práce, stále je jejich personální stav menší než na úřadech práce.

5 Statistické šetření provedených kontrol na území Zlínského a Jihomoravského kraje

- ÚP v letech 2002-2005
- OIP v letech 2005-2008

V následující kapitole provedu srovnání počtu provedených kontrol na území Zlínského a Jihomoravského kraje za časově stejná období. Počty provedených kontrol na ÚP jsem získala na vyžádání u vedoucích kontrolních úseků jednotlivých

¹⁴ <http://portal.mpsv.cz/sz/local>

¹⁵ interní materiál OIP pro Jihomoravský a Zlínský kraj

ÚP nebo ze Zpráv o situaci na trhu práce z let 2002 – 2005. Počty provedených kontrol OIP jsem získala ze Zpráv o činnosti OIP pro JMK a ZK na webových stránkách www.suip.cz.

5.1 Úřady práce

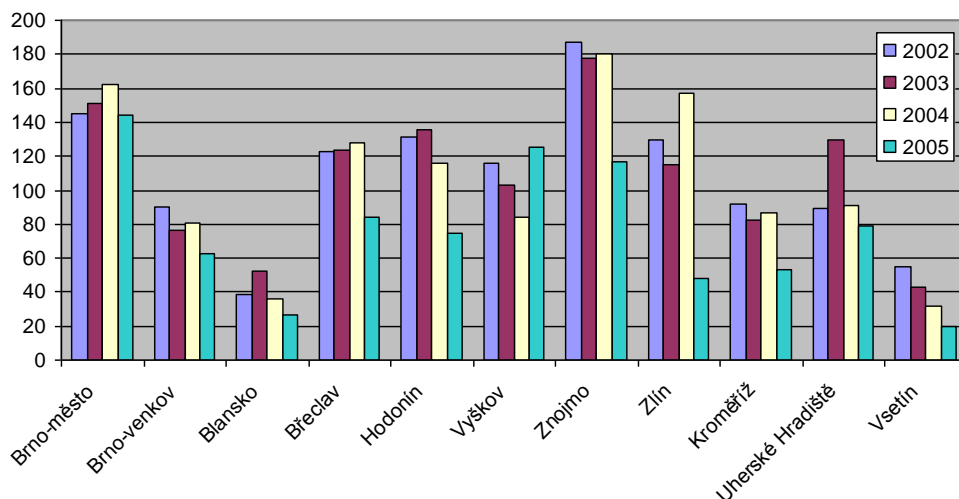
V letech 2002 až do 30.6.2005 vykonávali úřady práce mimo jiné kontrolu dodržování pracovně právních předpisů. V tabulce jsou uvedeny počty kontrolovaných subjektů, u kterých byla kontrola zaměřena na dodržování pracovněprávních předpisů.

tabulka č. 4

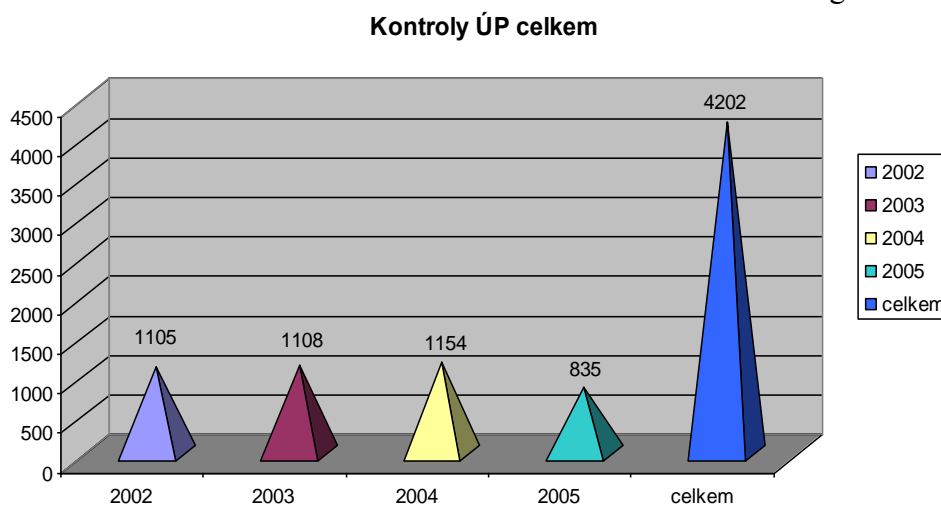
Úřad práce	2002	2003	2004	2005	celkem
Brno-město	145	151	162	144	602
Brno-venkov	90	76	81	63	310
Blansko	39	52	36	27	154
Břeclav	123	124	128	84	459
Hodonín	131	136	116	75	458
Vyškov	116	103	84	125	428
Znojmo	187	178	180	117	662
Zlín	130	115	157	48	450
Kroměříž	92	82	87	53	314
Uherské Hradiště	89	130	91	79	389
Vsetín	55	43	32	20	150
celkem	1197	1190	1154	835	4376

Kontroly úřadů práce

graf č. 1

graf č. 2

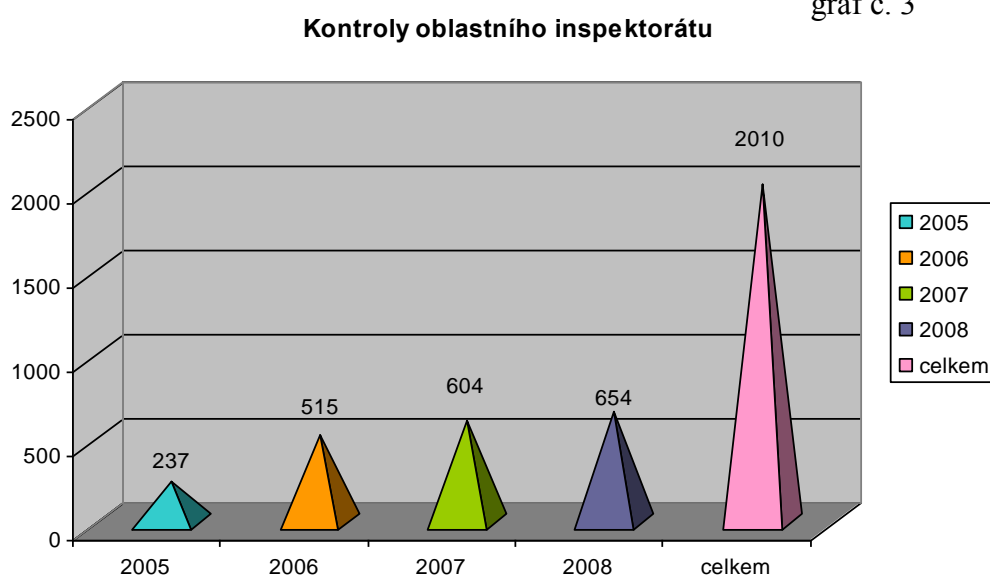
5.2 Oblastní inspektorát práce

Od 1.7.2005 převzaly oblastní inspektoráty od úřadů práce kontrolu dodržování pracovněprávních předpisů. V tabulce jsou uvedeny počty kontrolovaných subjektů, u kterých byla kontrola zaměřena na dodržování pracovněprávních předpisů.

tabulka č. 5

	2005	2006	2007	2008	celkem
ZL + JM kraj	237	515	604	654	2010

graf č. 3

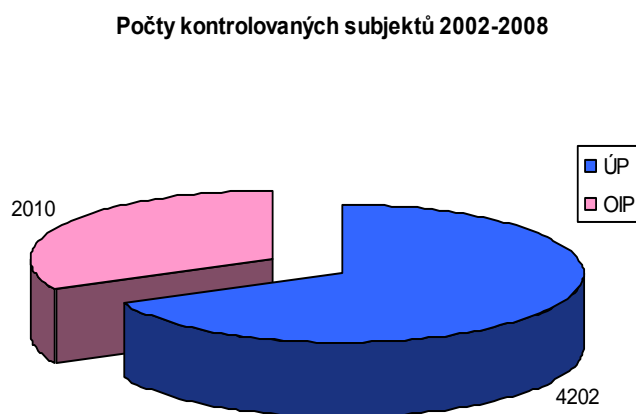
5.3 Vyhodnocení kontrolní činnosti

Za časově stejný úsek byl objem kontrolní činnosti v oblasti pracovněprávních předpisů provedený ÚP mnohem větší než u OIP.

ÚP provedly 4202 kontrol za období 2002 – 2005. OIP provedlo 2010 kontrol za období 2005-2008.

Vzhledem k zjištěným skutečnostem, zejména personálního stavu, je objem vykonaných kontrol zcela objektivní.

graf č. 4

6 Analýza podnětů ke kontrole zaměstnavatelů

Ve Zprávě o činnosti OIP pro JMK a ZK za rok 2009 je uvedeno, že v současné době většina podání – podnětů ke kontrole dodržování pracovněprávních předpisů u zaměstnavatele směřuje do oblasti pracovních vztahů a podmínek.

6.1 Způsob komunikace s inspektorátem

Podněty ke kontrole pracovněprávních předpisů nejvíce podávali občané osobně, následovalo podání poštou, emailem a datovou schránkou.¹⁶

¹⁶ http://www.suip.cz/files/suip-4fb2b33a90702ccec6fa7e85ae2641a6/zprava_cinnost_2009.pdf

Dle mého názoru by měla být možnost osobního podání dále rozšiřována. Při osobním podání dostává kontrolní orgán důležitou vstupní informaci k úvaze o tom, zdali a jak kontrolu vůbec vykonat. Nehledě na to, že občan podávající podnět není mnohdy ani schopen svůj problém písemně správně formulovat. V rámci osobního kontaktu lze občanovi vysvětlit platnou právní úpravu a předejít tak často zbytečným podáním, která pramení z neznalosti právních předpisů.

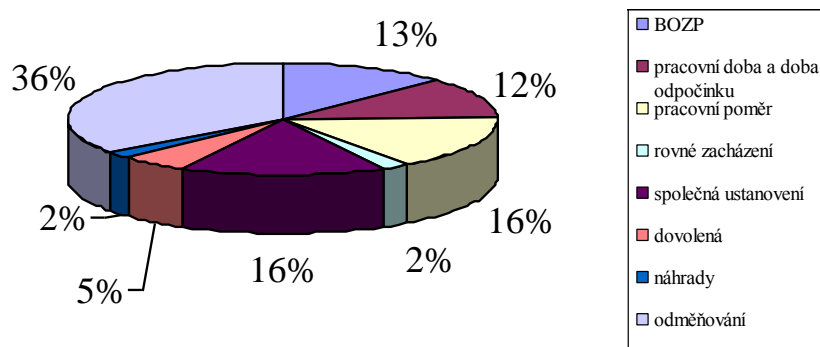
6.2 Zjištěná porušení právních předpisů

Zpráva o činnosti OIP JMK a ZK za rok 2009 uvádí, ve kterých oblastech pracovněprávních předpisů zaměstnavatelé nejvíce chybují.

- V oblasti odměňování zaměstnanců za vykonanou práci,
- při vzniku pracovního poměru,
- při skončení pracovního poměru,
- v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Přehled jednotlivých porušení v roce 2009 znázorňuje následující graf.

graf č. 5

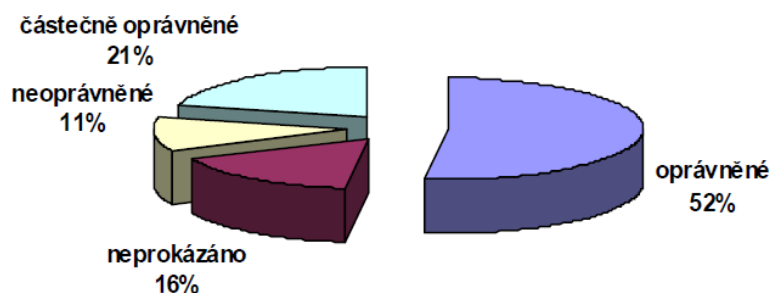
6.3 Výsledky šetření podnětů

Téměř shodná statistika podnětů v roce 2008 a 2009 ukazuje, že téměř $\frac{3}{4}$ podaných podnětů bylo oprávněných, bylo tedy kontrolou zjištěno porušení ustanovení právních předpisů. Přestože je většina podání oprávněná, OIP mohou kontrolu provést, vyžadovat odstranění zjištěných nedostatků a případně uložit

pokutu. V žádném případě však nemohou v rámci svých kompetencí řešit uspokojování individuálních nároků zaměstnanců vůči zaměstnavateli. Tuto pravomoc mají pouze soudy.¹⁷

Statistika výsledků šetření podání za rok 2009

graf č. 6

7 Poradenská činnost v pracovněprávní oblasti

Poradenská činnost v pracovněprávní oblasti je zaměřena na povinnosti a práva občanů v pracovněprávních vztazích, které vyplývají ze Zákoníku práce a ostatních pracovněprávních předpisů.

7.1 Poradenská činnost OIP

V knize o Inspekci práce je přiblížena poradenská činnost OIP. OIP jsou povinny dle zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce poskytovat zaměstnavatelům a zaměstnancům bezúplatně základní informace a poradenství týkající se ochrany pracovních vztahů a pracovních podmínek. Poskytnuté informace by měly tazatele orientovat v pracovněprávních předpisech. Nelze tedy předpokládat, že inspektorát provede rozsáhlý právní rozbor problému, jak se tazatelé mnohdy domnívají, a bude nahrazovat činnost advokátních kanceláří.

¹⁷ http://www.suip.cz/files/suip-4fb2b33a90702ccec6fa7e85ae2641a6/zprava_cinnost_2009.pdfV

Orgány inspekce práce by měli především přispívat k zvyšování právního vědomí účastníků pracovněprávních vztahů. Poradenská činnost může působit na zaměstnavatele preventivně tak, aby nedocházelo k porušování pracovněprávních předpisů a následným sankcím ze strany správních orgánů. Také může zabránit řadě zbytečných konfliktů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli vyplývajících z neznalosti platné právní úpravy.

Inspektoráty pořádají i přednášky a semináře, kde je možnost se věnovat problémům z věcné působnosti inspekce práce podrobněji. Inspektoři dle své specializace na určitou oblast poskytují veřejnosti poradenství zpravidla po telefonické domluvě.¹⁸

*Nezřídka neinformovaný tazatel očekává, že orgán inspekce přímo zajistí plnění sporného nároku od druhého účastníka pracovněprávního vztahu. Takové očekávání však naprosto není na místě, protože žádný správní orgán nemůže nahradit příslušný soud, který je jediný oprávněn rozhodovat spory vyplývající z pracovněprávních vztahů. Nicméně provedená kontrola může zaměstnavatele vést k tomu, že v rámci odstranění zjištěného nedostatku poskytne zaměstnanci např. zadržovanou mzdu. Kontrola tedy může nepřímě přimět zaměstnavatele k plnění jejich závazků.*¹⁹

7.2 Poradenská činnost Českomoravské konfederace odborových svazů

Pracovněprávní poradenství lze také získat u nestátních organizací. Nejrozšířenější organizací poskytující pracovněprávní poradenství je Českomoravská konfederace odborových svazů /dále jen ČMKOS/. Jak je uvedeno na internetovém portále www.cmkos.cz je jejím posláním ochrana mzdových, pracovních a životních podmínek a práv zaměstnanců. Na svém webu je provozovatelem **Poradenského portálu**, jehož součástí jsou:

- Právní poradna ON-LINE, která umožňuje vyhledávat zodpovězené dotazy, právní výklady a vzory ve věcech pracovněprávních a v oblasti poradenství pro zaměstnance.²⁰

¹⁸ Kolektiv autorů, *Inspekce práce a jiné kontroly u zaměstnavatelů*. Olomouc: Anag. 2009.

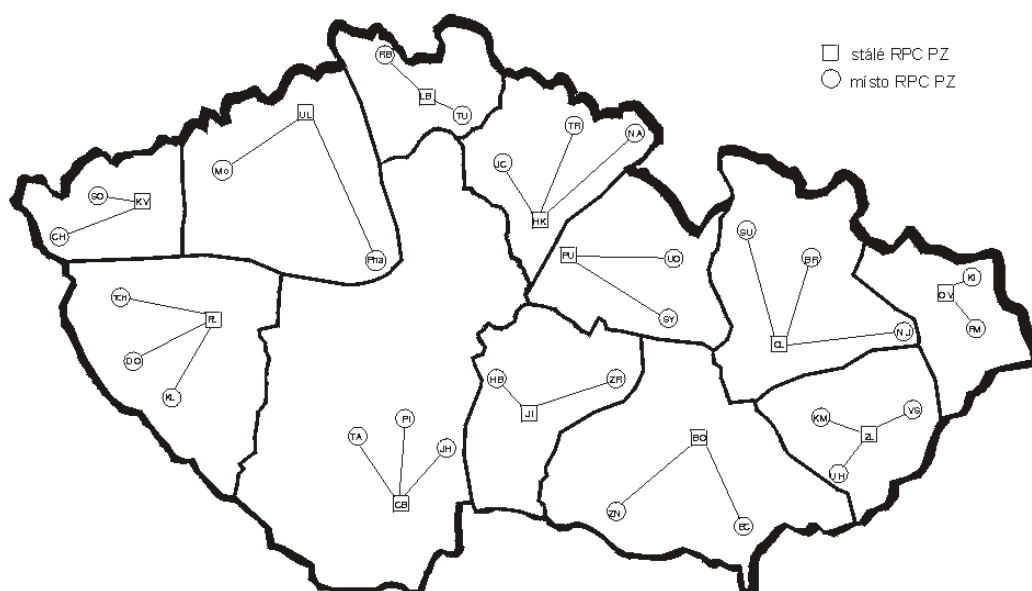
¹⁹ Kolektiv autorů, *Inspekce práce a jiné kontroly u zaměstnavatelů*. 2009, s. 40

²⁰ <http://www.odbory-online.cz/pravni-poradna-on-line>

- Regionální poradenská centra pro zaměstnance /dále jen RPC PZ/. Vznikla na základě projektu „Posilování sociálního dialogu 2008-2010“ a projektu „Posílení sociálního dialogu – služby pro zaměstnance 2010-2012“. Byla zřízena na dobu od 1.4.2008 do 31.12.2012, a to ve vazbě na obsahový, finanční a termínovaný harmonogram projektů. RPC PZ tvoří právník pro pracovněprávní vztahy, nebo právník pro sociální dialog a regionální manažer pro sociální dialog v příslušném regionu. Členem RPC PZ může být také předseda, místopředseda nebo pověřený zástupce Regionální rady odborových svazů ČNKOS. Rozmístění RPC PZ je následující.²¹

GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ REGIONÁLNÍCH PORADENSKÝCH CENTER PRO ZAMĚSTNANCE V ROCE 2010

obrázek č.3

- Poradenská infolinka – nonstop právní pomoc po telefonu v ČR. ČMKOS ji zřídila prostřednictvím redakce Revue Sondy v rámci projektu „Posilování sociálního dialogu – služby pro zaměstnance“. Služba je poskytována nonstop, pro volajícího mimo běžný provoz od 9 do 16 hodin, je v provozu záznamník, kde je možno položit dotaz s uvedením kontaktu pro zpětné volání, či odpověď přes e-mail. Jde-li o složitý právní problém, může si tazatel domluvit schůzku v regionální právní poradně v rámci ČMKOS. Každý hovor je monitorován, což umožňuje monitorovat nejčastější problémy

²¹ <http://www.cmkos.cz/data/articles/down-1255.pdf>

v oblasti pracovního práva a dále se jimi zabývat v právním servisu Revue Sondy. Od června, kdy je infolinka v plném provozu, hledalo pomoc 300 zájemců. Dotazy se týkají nejen zaměstnanců, ale také zaměstnavatelé mají zájem o pracovněprávní radu.

Nejčastější dotazy jsou na:

- ukončení pracovního poměru pro nadbytečnost,
- snižování pracovního úvazku,
- smlouvy na dobu určitou,
- dohody o pracovní činnosti.²²

7.3 Poradenská činnost ostatních subjektů

Pracovněprávní poradenství je poskytováno také prostřednictvím Občanských poraden, které pracují na principu bezplatnosti, nezávislosti, diskrétnosti a nestrannosti. Občanské poradny se zaměřují na řešení problémů v oblasti:

- bydlení,
- rodinných a mezilidských vztahů,
- **pracovněprávních vztahů a nezaměstnanosti,**
- dávek a služeb sociální péče a státní sociální podpory,
- občanských soudních řízení,
- dluhové problematiky a jiné oblasti.

Snahou občanských poraden je poskytovat komplexní poradenské služby.

Pracovněprávní poradenství mají ve své činnosti někdy zahrnuty různé veřejně prospěšné společnosti, obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení a jiné nestátní neziskové organizace.

Další formou pracovněprávního poradenství je internetové poradenství. Na konkrétním webu lze najít odpověď, dle problematiky, která občana zajímá nebo zaslat e-mailovou zprávu s konkrétním dotazem. Pracovněprávní poradenství najdeme například na webu www.iure.org , www.potrebujipravnik.cz, www.hleampraci.cz a jiné.

²² <http://e-sondy.cz/aktualne/1810-3/poradenska-nonstop-info-linka-se-rychle-zabehla-vyuzivaji-jiz-zamestanci-i-zamestnavatele>

III. PRAKTICKÁ ČÁST

V této kapitole uvedu skutečné možnosti osoby získat bezplatnou pracovně právní radu v Jihomoravském a Zlínském kraji. Dále provedu vyhodnocení dotazníkového šetření na téma „Dostupnost pracovněprávního poradenství“.

8 Pracovněprávní poradenství

Osoba, která potřebuje bezplatnou pracovněprávní radu v JMK a ZK, má několik možností, jak ji získat.

8.1 Internetové poradenství

Poradenství přes internet není omezeno lokální dostupností, každý má možnost se obrátit na kteroukoliv poradnu, kterou se mu podaří na webu najít. Důležité je pečlivě si přečíst podmínky poskytování této služby, pokud jsme služeb dané poradny dosud nevyužívali. Nevýhodou internetového poradenství je nutnost přesné písemné formulace svého problému a nemožnost ovlivnit rychlost získání odpovědi.

Mezi internetové poradny například patří:

- www.iure.org

Provozovatelem tohoto webu je organizace Iuridicum Remedium, o.s., která je nezisková organizace na ochranu lidských práv se zaměřením na konkrétní případy porušování lidských práv. Tříletý projekt bezplatné profesionální právní pomoci pro všechny zaměstnance s pracovně právními problémy z celého území České republiky kromě Prahy, byl zahájen 1. června 2009. Projekt je financován z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR. Lidé s potížemi v zaměstnání mohou sdružení kontaktovat nejlépe emailem nebo písemně. Pomoc je určena pro lidi, jejichž práva jsou na trhu práce porušována a kteří si z různých důvodů nemůžou dovolit komerční právní pomoc. Další snahou sdružení je posílení respektu zaměstnavatelů k právům zaměstnanců²³

²³ MPSV ČR, *Práce a sociální politika*. ročník 6, číslo 9, 11.9.2009, str.6

➤ www.potrebujipravnik.cz

Cílem tohoto webu je pomoc lidem v lepší orientaci v systému právní pomoci a usnadnit nalezení pomoci, která odpovídá danému problému, životní situaci a finančním možnostem klientů. Portál provozuje Pro bono aliance v rámci projektu „Posílení dostupnosti právní pomoci v oblasti ochrany lidských práv“. Cílovou skupinou projektu jsou konkrétní oběti porušování lidských práv a další znevýhodněné skupiny. Projekt usiluje o:

- zvýšení informovanosti veřejnosti o dostupnosti právní pomoci,
- zvýšení informovanosti nestátních neziskových organizací a úřadů o možnostech získat pro sebe nebo své klienty právní pomoc.²⁴

➤ www.hledampraci.cz

Tento web provozuje internetovou poradnu zaměřenou na problematiku práce, pracovního práva a pracovněprávní legislativy. Poradna vznikla ve spolupráci s personální agenturou Aditus. Odpověď na dotaz lze získat vyhledáním odpovědi v databázi dotazů nebo zasláním konkrétního dotazu prostřednictvím emailu. Dotazy je možno zadat v placené i neplacené formě. V neplacené formě je uvedeno, že pro velký počet vložených dotazů, jsou vybírány pouze některé.²⁵

8.2 Nestátní pracovněprávní poradny

Provozovatelem nestátních pracovněprávních poraden jsou většinou neziskové organizace, které se svou činností významně podílí na ochraně lidských práv v naší společnosti. Lidé mají možnost si poradnu ve svém okolí vyhledat a navštívit ji osobně v konzultačních hodinách poradny, nebo po telefonické domluvě mimo konzultační hodiny.

➤ **Občanské poradny**

Tyto poradny poskytují bezplatné sociálně odborné poradenství v 18 právních oblastech, jednou z nich je i pracovněprávní poradenství. Poradny pracují pod Asociací občanských poraden – www.obcanskeporadny.cz.

²⁴ <http://www.potrebujipravnik.cz/poradna>

²⁵ <http://www.hledampraci.cz/pracovni-pravo/>

Na tomto webu se po zadání příslušného kraje zobrazí kontaktní informace na poradny, na které se člověk může při řešení svého problému obrátit. V rámci Zlínského kraje působí následující poradny:

- STROP Zlín, Dlouhá 2699, 767 01 Zlín, tel. 571 110 896,
www.strop-zlin.cz, op@strop-zlin.cz
- Občanská poradna při o.s. Pod Křídly, Družstevní 228, 757 01 Valašské Meziříčí, tel. 571 629 068,
www.podkridly.cz/poradna, poradna@podkridly.cz
- Občanská poradna Uherské Hradiště, Velehradská třída 247, 686 01 Uherské Hradiště, tel. 572 540 723,
www.uhradiste.caritas.cz, obcanska.poradna@uhradiste.charita.cz

V rámci Jihomoravského kraje působí následující poradny:

- Občanská poradna Brno, Anenská 10, 602 00 Brno, tel. 545 241 828,
www.poradnabrno.eu, poradna.brno@volny.cz
- Triáda, poradenské centrum, Orlí 20, 602 00 Brno, tel. 542 221 499
www.triada-centrum.cz, op@triada-centrum.cz
- Občanská poradna KROK Kyjov, Za Stadionem 1358, 697 01 Kyjov, tel. 518 324 557, 739 084 422,
www.oskrok.cz, iporadna@oskrok.cz²⁶

Webové stránky poradenského centra Triáda Brno, objasňují činnost občanských poraden. Občanské poradny poskytují rady, informace a pomoc všem, kteří se ocitli v obtížné životní situaci a kteří se na ni obrátí. Jsou nezávislým místem bezplatné, důvěrné a nestranné pomoci, provází občany při jejich obtížích, nabízí pomoc při jednání s úřady a zprostředkovávají kontakt s dalšími odborníky. Poradny spolupracují s externími konzultanty, především v právní oblasti.²⁷

➤ Regionální poradenská centra pro zaměstnance (RPC RZ)

Provozovatelem RPC PZ je Českomoravská konfederace odborových svazů (ČMKOS). Jak uvádí webový portál www.cmkos.cz je jejím posláním ochrana

²⁶ http://www.obcanskeporadny.cz/component/option.com_poradny/Itemid,8/view.poradny

²⁷ <http://www.triada-centrum.cz/?page=co-je-obcanska-poradna>

mzdových, pracovních a životních podmínek a práv zaměstnanců. Na tomto portále lze vyhledat RPC PZ pro jednotlivé oblasti.

▪ **RPC PZ oblast 0170 Brno**

- RPC PZ Brno, Malinovského náměstí 4, 660 87 Brno, tel. 542 212 015, 724 347 198, rppbrno@cmkos.cz
- RPC PZ Znojmo, OROS ČMOS, Dolní Česká 1, 669 02 Znojmo, tel. 515 224 860, 724 347 198, rppbrno@cmkos.cz
- RPC PZ Břeclav, Dělnický dům, Žerotínova 2, 690 02 Břeclav, tel. 724 347 198, rppbrno@cmkos.cz

▪ **RPC PZ oblast 0190 Zlín**

- RPC PZ Zlín, Moravská stavební a inženýrská společnost, náměstí T.G.Masaryka 1281/11, 760 01 Zlín, tel. 577 011 372, 602 583 385, rppzlin@cmkos.cz
- RPC PZ Kroměříž, OVV ČSSD, Kollárova 528/1, 767 01 Kroměříž, tel. 602 583 385, rppzlin@cmkos.cz
- RPC PZ Vsetín, Dolní náměstí 310, 755 01 Vsetín, tel. 602 583 385, rppzlin@cmkos.cz
- RPC PZ Uherské Hradiště, Stojanova 484, 686 52 Uherské Hradiště, tel. 602 583 385, rppzlin@cmkos.cz²⁸

Dle Zásad pro činnost Regionálních poradenských center pro zaměstnance ČMKOS a ASO je „*Hlavním předmětem činnosti RPC PZ je zprostředkování informací v oblasti pracovněprávních vztahů, sociálního dialogu a podpory a motivace pro další vzdělávání na národní a regionální úrovni včetně právního poradenství zaměstnancům a členům odborů na základě návštěvy RPC PZ, nebo na základě služby „on-line právní poradna“, která je součástí webového portálu ČMKOS „odbory-online.cz“. RPC PZ poskytují své služby ve vybraných místech ČR ve stanovených dnech a příslušném čase.*“²⁹

➤ **Poradenská infolinka**

Informační leták na webu www.e-sondy.cz informuje o zřízení **Poradenské nonstop infolinky** pro členy odborů, zaměstnance i zaměstnavatele v oblasti

²⁸ <http://www.cmkos.cz/odbory-v-regionech/regionalni-poradenska-centra-pro-zamestnance>

²⁹ http://www.cmkos.cz/data/articles/down_828.pdf

pracovního práva. Provozovatelem linky je ČMKOS prostřednictvím redakce Revue Soudy. Právní pomoc po telefonu lze získat na čísle **840 888 233**, prostřednictvím emailu poradenska.infolinka@service4c.com nebo SMS zprávy na telefon **604 193 115**.³⁰

8.3 Státní pracovněprávní poradny

Internetové stránky www.suip.cz uvádí, že poradenství týkající se ochrany pracovních vztahů je upraveno v §5 odst. 1 písm. k) zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce a je v kompetenci Státního úřadu inspekce práce (SUIP) a jednotlivých Oblastních inspektorátů práce (OIP). Informace a poradenství jsou poskytovány bezúplatně, zpravidla telefonicky či emailem.

Seznam konzultačních míst a kontaktních údajů OIP JMK a ZK – pracovně právní vztahy:

- Blansko, MěÚ Blansko, K. J. Mašky 2, 678 24 Blansko, tel. 516 775 961
- Brno-město, Brno-venkov, OIP JMK a ZK, Milady Horákové 3, 658 60 Brno, tel. 545 197 900
- Břeclav, Domus dům, nám. T. G. Masaryka 9A, 690 02 Břeclav, tel. 519 324 184
- Hodonín, FÚ Hodonín, Dukelských hrdinů 3653/1, 695 01 Hodonín, tel. 518 352 054
- Kroměříž, ÚP v Kroměříži, Kotojedská 269/1, 767 01 Kroměříž, tel. 573 311 491
- Uherské Hradiště, ÚZSVM, Svatováclavská 568, 686 01 Uherské Hradiště, tel. 572 523 481
- Vsetín, ÚP ve Valašském Meziříčí, Železničního vojska 1349, 757 01 Valašské Meziříčí, tel. 571 611 578
- Vyškov, ÚZSVM, Nádražní 7, 682 01 Vyškov, tel. 571 306 620
- Zlín, OSSZ, tř. T. Bati 3792, 762 61 Zlín, tel. 545 197 985
- Znojmo, Agrocentrum, Dvořákova 21, 669 01 Znojmo, tel. 515 213 293³¹

³⁰ http://www.e-sondy.cz/webmagazine/rewrite_url.asp?rew_thema=infolinka

³¹ <http://www.suip.cz/oip09/pracovnepravni-vztahy/poskytovani-poradenstvi/>

Na webových stránkách SUIP dále najdeme v sekci „informační materiály“ informační letáky, které jsou zaměřeny na informace týkající se:

- vzniku a změn pracovního poměru,
- skončení pracovního poměru,
- pracovní doby a doby odpočinku, práce přesčas a dovolené,
- odměňování za práci a odměn z dohod,
- překážek v práci,
- poskytování cestovních náhrad při tuzemských pracovních cestách,
- situace, kdy zaměstnavatel nevyplatil zaměstnanci mzdu,
- agenturního zaměstnávání,
- rovného zacházení na pracovišti,
- ochrany osobních práv zaměstnanců a ochrany majetkových zájmů zaměstnavatele,
- základního poučení o pracovně právních předpisech v ČR pro cizince,
- vysílání pracovníků zaměstnavatele, který sídlí mimo ČR, k výkonu práce do ČR.

Letáky byly vydány SUIP, odborem pracovních vztahů a podmínek v lednu 2011, tudíž obsahují aktuální informace.³²

Ve Zprávě o činnosti za rok 2009 OIP JMK a ZK je v oddíle 5.1 zhodnocena jeho poradenská činnost následovně:

- poradenská činnost v oblasti pracovních vztahů a podmínek je poskytována v sídle OIP Brno ve všech pracovních dnech
 - pondělí + středa od 8:00 do 17:00 hod. dvěma inspektory pracovních vztahů a podmínek,
 - ostatní dny od 8:00 do 14:00 hod. jedním inspektorem,
- na OIP v Brně byla v přízemí vybudována nová konzultační místnost, která umožňuje snadné poskytování konzultací,
- další poradenská činnost je prováděna na detašovaných pracovištích ve středu od 8:00 do 15:00 hod.,

³² <http://www.suip.cz/informacni-materialy/pracovnepravni-vztahy/>

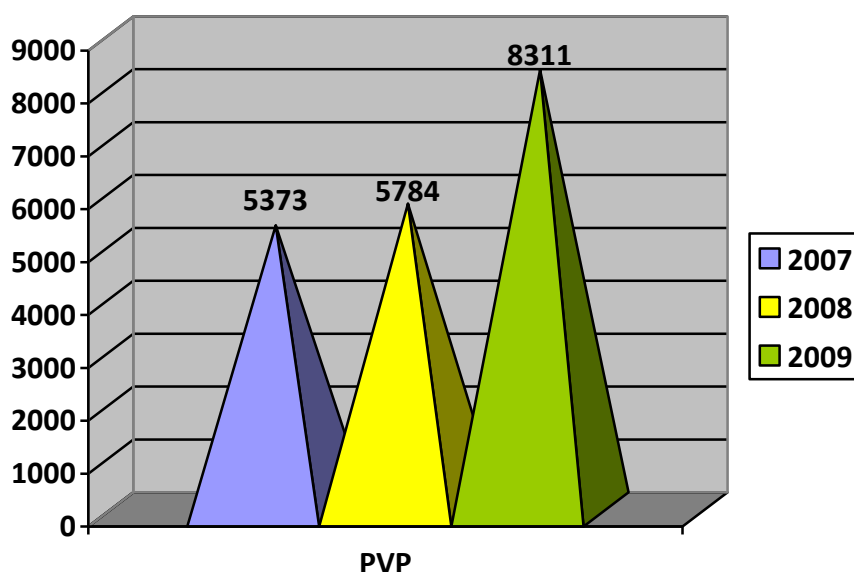
- všechna pracoviště jsou vybaveny pevnou telefonní linkou a dostupnou počítačovou technikou umožňující poskytování kvalitních poradenských služeb,
- v roce 2009 bylo poskytnuto 8003 konzultací a to osobně nebo telefonicky, dále bylo zodpovězeno na 308 dotazů písemných.

Nejčastější dotazy se týkaly těchto oblastí:

- možnosti ukončení pracovního poměru ze strany zaměstnance,
- možnosti ukončení pracovního poměru ze strany zaměstnavatele,
- zákonem stanovené možnosti přeřazení na jinou práci než obsahuje pracovní smlouva,
- povinnosti zaměstnavatele vůči zaměstnanci,
- nárok na odstupné,
- neuhrazená mzda,
- neuhrazená mzda a dostupné při ukončení pracovněprávního vztahu,
- neoprávněné srážky ze mzdy,
- rozdíly v evidenci pracovní doby,
- nerovný přístup k zaměstnancům.³³

graf č.7

Konzultace v oblasti PVP - porovnání rok 2007-2009

³³ http://www.suip.cz/files/suip-4fb2b33a90702ccec6fa7e85ae2641a6/zprava_cinnost_2009.pdf

9 Výsledky dotazníkového šetření

Ve své práci jsem použila explorativní metodu – dotazník. Cílovou skupinou byli osoby v produktivním věku. Dotazníky jsem distribuovala 180 náhodně vybraným osobám, zpět mě bylo předáno 152 dotazníků. Dotazník byl rozdělen na dva bloky.

9.1 Blok I. – všeobecné osobní údaje

První část dotazníku se zabývala všeobecnými osobními údaji, které zobrazily následnou strukturu respondentů.

pohlaví

počet mužů	počet žen
32 (21%)	120 (79%)

věk

18-30	31-50	51 a více
28 (18,4%)	101 (66,4%)	23 (15,2%)

trvalý pobyt

město	venkov
99 (65%)	53 (35%)

vzdělání

základní	SOU	SŠ	VŠ
2 (1,3%)	38 (25%)	65 (42,8%)	47 (30,9%)

praxe

1-10 let	11-20 let	20 a více let
37 (24,4%)	60 (39,4%)	55 (36,2%)

změna zaměstnání

1 – 5x	6 – 10x	11x a více
144 (95%)	8 (5%)	0

Největší procento lidí změnilo své zaměstnání 1-5x z toho 2 osoby nezměnili zaměstnání vůbec. Údaj svědčí o tom, že lidé během své pracovní kariéry mění zaměstnání velmi málo. Na tento fakt má jistě vliv vysoká nezaměstnanost a nízký počet volných míst v Jihomoravském a Zlínském kraji v posledních letech.

Průměrná nezaměstnanost a počet volných míst v letech 2000-2010

	míra nezaměstnanosti	počet volných pracovních míst (VPM) za měsíc	počet uchazečů na 1 VPM
Zlínský kraj	8,89%	2662	15,23
Jihomoravský kraj	9,57%	5399	14,60
Česká republika	8,60%	61,4 tisíc	10,90

Průměrná čísla uchazečů na jedno volné pracovní místo svědčí o skutečnosti, že je obtížné nové místo získat. V roce 2009 byl průměrný počet uchazečů na jedno VPM dokonce v JMK - 21,69 a ZK – 27,03. V roce 2010 byla čísla v JMK – 23,47 a ZK – 26,82. Oproti celorepublikovému průměru je míra nezaměstnanosti v obou krajích vyšší a také počet uchazečů a jedno volné pracovní místo převyšuje celorepublikový průměr.

forma zaměstnání

prac.smlouva	OSVČ	MD+RD	star.důchod	evidence ÚP	studium
132 (87%)	6 (4%)	5 (3,5%)	5 (3,5%)	3 (2%)	1 (1%)

Nejrozšířenější forma zaměstnání je na základě pracovní smlouvy. Náležitosti týkající se pracovního poměru jsou obsaženy v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Poradenství ohledně pracovního poměru je pro lidi potřebné.

Výše uvedené údaje neprokázaly souvislost s odpověďmi na dotazy z pracovněprávní oblasti v druhé části dotazníku.

9.2 BLOK II. – pracovněprávní oblast

Druhá část dotazníku se zabývala dostupností pracovněprávního poradenství, zkušenostmi respondentů v pracovním procesu a kontrolou pracovněprávních předpisů.

Na koho by jste se obrátil/a/ o pracovněprávní radu?

advokátní kancelář	PP poradna	OIP	ÚP
15%	39%	4%	42%

Největší procento lidí, by se obrátilo na úřad práce, přestože úřady práce již od roku 2005 pracovněprávní poradenství neposkytují. Důvodem může být skutečnost, že lidé se na úřad práce obracejí především při ztrátě zaměstnání nebo při úmyslu zaměstnání změnit. Tyto dvě situace bývají často důsledkem špatných pracovních podmínek v zaměstnání, tudíž je celkem logické, že rady ohledně pracovních podmínek by mohl poskytovat úřad práce. Dalším důvodem je fakt, že úřady práce do účinnosti zákona o inspekci práce prováděly kontrolu i poradenství v pracovněprávní oblasti. Přestože změna nastala k 1.7.2005 jen 4% lidí si pracovněprávní poradenství spojují s inspektoráty práce. Vysoký počet lidí by se také obrátili na pracovněprávní poradnu, tohle číslo zajisté svědčí o dobré funkci občanských a odborových poraden.

Znáte nějakou bezplatnou pracovněprávní poradnu ve svém kraji?

ne	ano
90%	10%

Jakou formou by jste se ji pokoušeli najít?

internet	rodina a přátelé	telefonní seznam
81%	7%	2%

Přestože 90% lidí nezná žádnou pracovněprávní poradnu ve svém okolí, každý je schopen, si ji nějakým způsobem vyhledat. 81% lidí by použilo internet, který je vynikajícím zdrojem všech informací a není problém tam poradny vyhledat.

V dnešní době má každá poradna své webové stránky, kde jsou uvedeny informace o její činnosti, kontaktní informace a mnoho dalších údajů.

Potřeboval/a/ jste během své profesní kariéry pracovní právní radu?

ano	ne
26%	74%

Z 26% lidí, kteří potřebovali někdy pracovní právní radu se pouze 1% nepodařilo radu získat. Tohle číslo vypovídá o tom, že když opravdu někdo potřebuje radu, tak se mu ji podaří získat. Radu se jim podařilo získat prostřednictvím:

přátel	občanské poradny	advokátní kanceláře	úřadu práce	odborové organizace	zaměstna- vatele	OIP
10,5%	4%	3,3%	3%	2,6%	1,3%	1%

Přestože má OIP nejmenší procento, vzhledem ke své krátké působnosti v oblasti pracovní právního poradenství, ho nelze brát negativně.

Důležitým faktorem v pracovní právní poradenství je rychlost získání informace. Často lidé potřebují svou situaci řešit ihned a nemohou čekat například týden na konzultační hodiny poradny. Informace byly získány:

ihned	do týdne	týden a víc
14,5%	9,2%	2%

Zkušenosti lidí při získávání pracovní právní rady jsou převážně pozitivní. O tomto výsledku rozhoduje většinou kvalita poskytovaných informací a osobnost poradce. Pozitivní zkušenost zaznamenalo 20% osob a negativní 6% osob.

Myslíte si, že je dostupnost bezplatného pracovní právního poradenství dostatečná?

ano	ne	nevím
7,2%	15,8%	77%

Většina respondentů nedokáže tuhle otázku posoudit. Důvodem je především fakt, že lidé se o tuto oblast nezajímají, dokud ji nepotřebují. V případě potřeby si poradnu vyhledají, tudíž nepotřebují znát, kde se poradny nachází.

Jaká forma získání informace je pro vás nejpříjemnější?

osobní kontakt	telefonický k.	písemný k.	jiný
78,3%	9%	12,2%	0,6%

Lidé dávají jednoznačně přednost osobnímu kontaktu, při kterém mohou s poradcem konzultovat svůj problém. Často klient ani neví, jak se má správně zeptat, poradce by mu měl pomoc zformulovat dotazy a srozumitelně mu odpovědět. Dalším pozitivem je rychlost získání odpovědi, která je při řešení aktuálního problému důležitým prvkem.

Myslíte si, že je v naší společnosti pracovněprávní poradenství potřebné?

ano	ne
88,1%	11,9%

Většina respondentů si uvědomuje, že je pracovněprávní poradenství potřebné. V životě člověka zaujímá práce nezastupitelné postavení. Je důležitou podmínkou jeho důstojné existence, přináší mu nejen materiální prospěch, ale současně mu dává pocit seberealizace a společenské užitečnosti. Ztrátou placeného zaměstnání mizí odměna jako hlavní zdroj uspokojování životních potřeb, vzniká osobní i rodinná ekonomická nejistota, proto je nezbytné problémy v zaměstnání řešit s odborníky a co v nejkratší době.

Zaznamenali jste v posledním roce jakékoliv informace z pracovněprávní oblasti?

ano	ne
50%	50%

Je zřejmé, že lidé informace z pracovněprávní oblasti zaznamenávají. Jedná se především o všeobecné informace, které nemohou řešit problém konkrétního člověka. Informace jsou získávány z následujících zdrojů.

sdělovací prostředky	rodina, přátelé	zaměstnavatel	úřady
44,1%	2,6%	2%	0,7%

Víte, kde se nachází pro vás nejbližší OIP?

ano	ne
26,6%	73,7%

Vysoké procento lidí neví, kde se inspektoráty nachází. Tato instituce nebyla v minulosti zaměřena na styk s klienty, proto není pro lidi všeobecně známá. Dle informací respondentů je průměrná vzdálenost OIP od jejich bydliště 32 km.

Víte, kde se nachází pro vás nejbližší ÚP?

ano	ne
98%	2%

Vysoké procento lidí ví, kde se úřady práce nachází. Tato instituce je od svého vzniku zaměřena na práci s klienty. Z důvodu vysoké nezaměstnanosti, již většina lidí využila služeb úřadu práce a seznámila se s jeho činností. Dle informací respondentů je průměrná vzdálenost ÚP od jejich bydliště 9,6 km.

Kdo si myslíte, že je oprávněn provádět kontrolu dodržování pracovněprávních předpisů?

OIP	ÚP	OÚ	neví
59,2%	33,9%	2,3%	4,6%

Z nabízených institucí nejvíce lidí správně určilo OIP. Provádění kontroly OIP již začíná být v povědomí respondentů, přesto si tuto činnost nespojují s poskytováním pracovněprávního poradenství.

Myslíte, že je kontrola dodržování pracovněprávních předpisů dostatečná?

ano	ne	nevím, nedokážu posoudit
6%	40,8%	53,2%

Přestože největší procento lidí nedokáže tuhle otázku posoudit, 40,8% respondentů odpovědělo, že kontrola dostatečná není. Údaj svědčí o tom, že se tihle lidé během své pracovní kariéry setkali s nedodržováním pracovněprávních předpisů. Nedostatečná nebo neúčinná kontrola má za následek nedodržování pracovněprávních předpisů, jak ze strany zaměstnavatelů tak zaměstnanců.

Myslíte si, že je v naší společnosti kontrola dodržování pracovněprávních předpisů potřebná?

ano	ne
92%	8%

Vysoké procento souhlasu s potřebou kontroly dodržování pracovněprávních předpisů, ukazuje zájem většiny lidí na jejich dodržování. Lidé mají zájem si své zaměstnání udržet a pracovat v přijatelných pracovních podmínkách, kterých lze dosáhnou účinným kontrolním systémem.

10 Zhodnocení pracovněprávního poradenství ve ZK a JMK

Možnosti osoby získat pracovněprávní radu na území Jihomoravského a Zlínského kraje jsou v současné době relativně dobré.

V nestátním sektoru poradny fungují prostřednictvím zapojení do projektů ESF, které poskytují tolik potřebné finanční krytí, této bezplatné služby. Jak občanské, tak i odborové poradny mají v poskytování pracovněprávního poradenství dlouholetou tradici a je dobré, že se jim daří svoji činnost finančně zabezpečit.

Poradenství zajišťované státem prostřednictvím oblastních inspektorátů je v současné době financováno převážně ze státního rozpočtu. Omezené finanční zdroje mají za následek nízký personální stav, z kterého plyne nízký počet úředních

hodin. Občanovi se snižuje šance získat radu včas a na dostupném místě. Dostupnost OIP však není takový problém jako nedostatek úředních hodin. Na kontaktních pracovištích jsou úřední hodiny pouze ve středu od 8:00 do 15:00 hod pro osobní i telefonický kontakt, což je velmi málo. Lidé jsou tudíž nuceni hledat pomoc jinde, přestože 90% osob žádnou pracovněprávní poradnu nezná. Chybí tolik potřebná reklama, například v regionálním tisku nebo prostřednictvím informačních letáků ve veřejných institucích, jako jsou obecní úřady, krajské úřady, ÚP, OSSZ atd. Lidé se často na pracovníky těchto institucí obrací s prosbou o radu, tudíž by bylo dobré, kdyby znali alespoň základní informace, kdo poradenství na daném území poskytuje.

Na Úřadu práce v Kroměříži jsem si provedla malou anketu ohledně znalostí úředníků v oblasti poskytování pracovněprávního poradenství. O výkonu kontroly a pracovněprávního poradenství OIP věděla většina úředníků, na ÚP jsou k dispozici informační letáky o činnosti OIP. Ovšem o činnosti informační nonstop linky nevěděl nikdo. Otázku na tento projekt ČMKOS a E-sondy jsem si vybrala z důvodu, že může velmi lidem pomoci v řešení jejich aktuálního problému. Jinou bezplatnou pracovněprávní poradnu než OIP znalo pouze 10 úředníků ze 43 dotázaných.

Pracovníci úřadu většinou nejsou schopni klientovi poradit jinou alternativu než poradenství OIP. Positivem pro občana zůstává skutečnost, že bezplatné pracovněprávní poradny v jejich kraji existují, jen je musí dokázat najít.

IV. Závěr

S účinností zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce přešla kontrola dodržování pracovněprávních předpisů a poradenství v pracovněprávní oblasti z ÚP na SUIP a příslušné OIP. Tyto činnosti byly převedeny z instituce pro lidi všeobecně známé na OIP, které nebyly zaměřeny na kontakt s klienty a jen velmi málo lidí ví, kde se příslušné pracoviště OIP nacházejí. Přestože se jedná o činnosti v kompetenci státu a služby pro občany, nebyla změna instituce veřejnosti prezentována. Lidé se často o změně zákona dozvídali od pracovníků ÚP a byli přeposíláni z jedné instituce na druhou. Negativem je jistě skutečnost, že nebyl na OIP zachován rozsah úředních hodin, jako na ÚP, také se snížil personální stav pracovníků vykonávající danou problematiku. Vyhodnocením kontrolní činnosti, za stejný časový úsek, byl zjištěn

více jak dvojnásobný počet provedených kontrol na ÚP oproti OIP. Z těchto objektivních důvodů:

- rozsah úředních hodin,
- personální obsazení,
- počty vykonaných kontrol

je zcela zřejmé, že se snížila občanovi možnost podat podnět ke kontrolnímu šetření u zaměstnavatele na nedodržování pracovněprávních předpisů nebo požádat o radu v této oblasti. Snížení objemu provedených kontrol může vést ke zvýšenému počtu nedodržování pracovněprávních předpisů. Na potřebu účinné kontroly ukazuje statistika podnětů v roce 2008 a 2009, která shodně uvádí, že $\frac{3}{4}$ podnětů bylo oprávněných. Tento údaj vypovídá o skutečnosti, že kontrola dodržování pracovněprávních předpisů je v naší společnosti potřebná. Podobná situace je v poradenské činnosti inspektorátů. V grafu č.8 jsou uvedeny počty konzultací v pracovněprávní problematice na OIP v letech 2007-2009. Počty dotazů se neustále zvyšují, což svědčí o zájmu lidí o tuto službu. Teoretické východisko bych viděla v posílení personální kapacity OIP, tím by mohlo dojít k rozšíření úředních hodin a provádění většího objemu kontrol. Dalším východiskem by mohlo být převedení agendy zpět na ÚP. V současné době na každém úřadu práce funguje kontrolní útvar, tudíž by došlo pouze k převedení pracovněprávní agendy, bez jakýchkoliv změn v organizační struktuře ÚP. I přes šestiletou účinnost zákona o inspekci práce, si myslím, že mnoho lidí by tuto změnu ani nezaznamenalo.

Teoretické východisko, v dostupnosti bezplatného pracovněprávního poradenství v rámci Jihomoravského a Zlínského kraje, bych viděla ve větší informovanosti veřejnosti. Přínosem pro občany by byla prezentace činností OIP i ostatních pracovněprávních poraden na veřejnosti. Mimo informací uváděných na jednotlivých webových stránkách je velmi těžké nějakou informaci získat. Chybí informace v ostatních médiích, jako je regionální tisk, televize, rozhlas nebo prezentace formou přednášek v knihovnách, školách, státních institucích atd. Jsem přesvědčena, že větší informovanost veřejnosti by přispěla k zvýšení dostupnosti bezplatného pracovněprávního poradenství pro občany.

Resumé

Bakalářská práce pojednává o poradenství v pracovněprávní oblasti a organizacích, které tuto činnost zajišťují. Zabývá se také vyhodnocením kontrolní činnosti úřadů práce a oblastních inspektorátů práce za stejný časový úsek. Největší pozornost je však věnována dostupnosti bezplatného pracovněprávního poradenství a orientaci občanů Jihomoravského a Zlínského kraje v této oblasti.

Výsledky dotazníkové šetření ukázaly, že lidé většinou nevědí na koho se obrátit o pracovněprávní radu, přesto si uvědomují, že je poskytování pracovněprávního poradenství velmi důležité. V průběhu zpracování daného tématu jsem dospěla k názoru, že není problém pracovněprávní radu získat, ale vědět kdo, kdy a kde pracovněprávní poradenství poskytuje.

Summary

The bachelor thesis deals about counseling in the labor and the organizations it serves. It also discusses the evaluation of control activities of regional offices and inspectorates work for the same period. The greatest attention is paid to the availability of free employment advice and guidance for citizens of the South Moravia region and Zlín region.

The results of the survey showed that most people do not know who is responsible for the employment advice, but they understand that the providing of employment advice is extremely important. During the processing of the topic I concluded that there is no problem to get employment advice, but to know who, when and where provides employment counseling.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A DALŠÍCH PRAMENŮ

HŮRKA, P. a kol. *Zákoník práce a související ustanovení občanského zákoníku s podrobným komentářem k 1.9.2008*. Olomouc: Anag , **2008**. 943 s. ISBN 978-80-7263-481-1.

HLOUŠKOVÁ, P. a kol. *Dotazy a odpovědi z praxe zákoníku práce*. Olomouc: Anag , **2008**. 309 s. ISBN 978-80-7263-468-2.

CHLÁDKOVÁ, A., BUKOVJAN, P. *Zákoník práce v otázkách a odpovědích. Dovolená, Překážky v práci*. Praha: Wolters Kluwer ČR, **2009**. 168 s. ISBN 978-80-7357-496-3

JAKUBKA, J. *Zákoník práce 2010 v praxi. Komplexní průvodce s řešením problémů, právní stav k 1.1.2010*. Praha: Grada Publishing , **2009**. 240 s. ISBN 978-80-247-2113-2.

JOUZA, L. Problémové oblasti zákoníku práce a jejich řešení. *Právní rádce*, **2008**, XVI (5), I.-IX.. ISSN 1210-4817.

JOUZA, L. Pracovněprávní předpisy a reforma veřejných financí. *Právní rádce*, **2007**, XV (11), 34-39. ISSN 1210-4817.

KOUKALOVÁ , J. *Diskriminace a porušování práv zaměstnanců obchodními řetězci v České republice*. Brno: Ekologický právní servis, **2008**. 36 s. ISBN 978-80-86544-11-3.

Kolektiv autorů, *Inspekce práce a jiné kontroly u zaměstnavatelů*. Olomouc: Anag spol. s r.o., **2009**. 272 s. ISBN 978-80-7263-526-9.

Právní předpisy o zaměstnanosti. Praha: MPSV ČR, 2009. 156 s. ISBN 978-80-86878-92-8.

ÚZ číslo 757. Ostrava-Hrabůvka: Sagit, a.s., 2009. 224 s. ISBN 978-80-7208-773-0.

Inspekce práce v ČR. Praha: MPSV ČR, 2009. 78 s. ISBN: 978-80-86878-97-3.

Služby zaměstnanosti a trhu práce. Praha: MPSV ČR, 2009. 26 s.

Bezplatná právní pomoc při potížích v zaměstnání. *Práce a sociální politika*, Sept 11, 2009, p 6.

Zákon č.262 ze dne 21.4.2006 zákoník práce. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 84, s. 3146 – 3232.

Zákon č.251 ze dne 3.5.2005 o inspekci práce. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2005, částka 94, s. 5118 – 5136.

Zákon č.435 ze dne 13.5.2004 o zaměstnanosti. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 143, .s. 8270 – 8316.

Zákon č.9 ze dne 1.2.1991 o zaměstnanosti a působnosti orgánů ČR na úseku zaměstnanosti. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 003, s. 66 – 70.
– zrušen zákonem č. 435/2004 Sb.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE:

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR	www.mpsv.cz
Státní úřad inspekce práce	www.suip.cz
Integrovaný portál MPSV	www.portal.mpsv.cz
Oborový portál BOZP info	www.bozpinfo.cz
Portál Českomoravské konfederace odborových svazů	www.odbory-online.cz
Českomoravská konfederace odborových svazů	www.cmkos.cz
Portál E-Sondy – zpravodajství ČMKOS	www.e-sondy.cz
Právní pomoc přes internet	www.potrebujipravnik.cz
Personální server hledám práci	www.hledampraci.cz
Asociace občanských poraden	www.obcanskeporadny.cz
Triáda – občanská poradna Brno	www.triada-centrum.cz

Seznam obrázků

obrázek č.1 – Územní působnost oblastních inspektorátů práce

obrázek č.2 – Územní působnost úřadů práce

obrázek č.3 – Grafické znázornění RPC PZ

Seznam tabulek

tabulka č.1 – Územní dostupnost útvarů kontroly ÚP a OIP

tabulka č.2 – Úřední doba na útvaru kontroly ÚP a OIP

tabulka č.3 – Personální obsazení útvarů kontroly ÚP a OIP

tabulka č.4 – Počty kontrol pracovněprávních předpisů provedených ÚP

tabulka č.5 – Počty kontrol pracovněprávních předpisů provedených OIP

Seznam grafů

graf č.1 – Počty kontrol pracovněprávních předpisů provedených jednotlivými ÚP

graf č.2 – Počty kontrol pracovněprávních předpisů provedených ÚP celkem

graf č.3 – Počty kontrol OIP

graf č.4 – Porovnání počtu provedených kontrol ÚP a OIP

graf č.5 – Přehled jednotlivých porušení právních předpisů v roce 2009

graf č.6 – Statistika výsledů šetření podání za rok 2009

graf č.7 – Počty konzultací PVP v letech 2007-2009

Seznam příloh

Příloha č.1 – Dotazník – Dostupnost pracovněprávního poradenství

Příloha č.2 – Výsledky dotazníkového šetření

Příloha č.3 – Kontaktní informace na Občanské poradny

Příloha č.4 – Informační leták na poradenskou nonstop infolinku

Příloha č.5 – Kontaktní informace na RPC PZ

Příloha č.6 – Kontaktní informace na pracoviště OIP

Příloha č.7 – Informační materiály OIP – pracovněprávní vztahy

Příloha č.8 – Vývoj nezaměstnanosti, počet VPM a počet uchazečů na 1 VPM
v JMK, ZK a ČR v letech 2000-2010

Příloha č.9 – Anketa informovanosti úředníků ÚP v Kroměříži